

Els poetes joves a través dels premis

Guanyar un premi és, moltes vegades, l'única sortida editorial que tenen els poetes joves. Uns guardons que presumeixen de "nets" i de ser la millor promoció dels qui comencen. Una manera de veure en quin estat perviurà la poesia catalana en el futur.

Miquel Àngel Riera, Salvador Espriu, Vicent Andrés Estellés i Ausiàs March han estat tots, sens dubte, grans poetes catalans de tots els temps. Ara, a part la figura literària de cadascun, donen nom a premis poètics per a joves dels Països Catalans. El Miquel Àngel Riera a les Balears, l'Espriu al Principat i l'Ausiàs March al País Valencià, com l'Estellés, concedit durant els premis d'Octubre, guanyat darrerament, tot i no ser expressament per a nous creadors, per poetes joves.

Josep Porcar va obtenir el 1998, només amb vint-i-sis anys, gràcies a *La culpa*, el Vicent Andrés Estellés. Abans havia guanyat l'Ausiàs March de Beniarjó (1995) amb *Crònica de l'ocupant*, i el Miguel Hernández d'Alacant (1991) amb *Vint-i-dues mans de pintura*. Porcar és dels qui pensen que aquesta mena de guardons són la millor plataforma per a fer conèixer els propis versos, "perquè et llegeixi més gent". Una opinió que comparteix el mallorquí Toni Xumet, guanyador del Miquel Àngel Riera del 1998 a través d'*Una varietat del mim*: "T'obre una porta per a publicar perquè, si no, el meu poemari hauria restat inèdit. Enviar-lo a una editorial és un risc molt gran, i així, gràcies al reclam d'un premi, he pogut acostar-me a més gent". Xumet també és, amb vint-i-vuit anys, un guanyador de convocatòries per a menors de trenta -"i perdedors", com matisa ell mateix-,

per tal com ha aconseguit el Bernat Vidal i Tomàs de Santanyí (1994) amb *Potser el cor* i el Martí Dot de Sant Feliu de Llobregat (1996) amb *Biografia per a l'ús del vent*.

Accedir a una bona editorial (Columna, Edicions 62, 3i4, Moll, la Magrana o el Turó) és el principal reclam dels premis per a poetes joves. Això explica que, amb l'excepció del premi Octavio

"Enviar un poemari a una editorial és un risc molt gran, i així, gràcies al reclam d'un premi, m'he pogut acostar a més gent."

Paz, que només s'atorga a autors inèdits, la majoria dels guanyadors dels altres grans premis ja n'hagin guanyats abans de menors. Aconseguir-ne un porta l'obertura del mercat editorial de la millor manera: bona distribució, crítiques als mitjans, entrevistes... I, moltes vegades, permet de trobar feines paral·leles, com en Manel Marí, primer classificat del Miquel Àngel Riera del 99. *Poemes en gris* li ha donat, tot just als vint-i-quatre anys, una columna setmanal al diari

Última Hora d'Eivissa i la possibilitat de poder mostrar tot el que ha fet fins ara.

El cas del mallorquí Sebastià Alzamora, guanyador del Salvador Espriu del 1993 amb la seva primera obra, *Rafel*, és un exemple clar de com introduir-se en el món editorial. Des de llavors ha publicat un altre poemari (*Apoteosi del cercle*), una novel·la (*L'extinció*) i s'ha col·locat de director de l'Espai Mallorca de Barcelona i de director literari de les edicions en català de Destino, després de passar per la direcció de la biblioteca de poesia catalana de la Fundació Pere Vergés, convocant de l'Espriu.

Clixé. Però, existeix l'anomenada poesia de premi? El penúltim titular del Salvador Espriu, Txema Martínez (*Ulls d'ombra*, 1996), creu que sí: "Dels joves, ens en valoren molt el domini del llenguatge i si, a banda, pots posar-hi quelcom al darrere, tens moltes coses en favor teu". Iban Leon, guanyador de l'últim certamen que edita Edicions 62 (*Pell de salobre*, 1998), va una mica més enllà i diferencia entre els premis que convoquen institucions culturals i els que convoquen alguns ajuntaments; d'aquests últims, "no te'n pots fiar; no sé per què donen tants diners si després no promouen la poesia al seu poble". Leon, que, amb vint-i-quatre anys, ha guanyat, a més, el Martí Dot (1997) amb *Fustes corcades*, defuig el que ell en diu la "poesia de diccionari",

ANDREU GOMILA

i creu que s'ha de jugar amb la sintaxi "sense arribar a trencarla".

La temàtica "jove", sí que existeix. Això és el que pensa, si més no, l'eivissenc Manel Marí: "La gent espera que escriguis sobre l'amor i, a més, que estiguis fotut". En canvi, Amadeu Vidal, guanyador del Salvador Espriu (*Invisibles*, 1995) i de l'Amadeu Oller que convoca la Magrana, també per a poetes joves (*Pou de tardor*, 1991), a més de finalista de l'Estellés o del Miquel Àngel Riera, assegura: "als jurats, els agrada molt el domini formal perquè la temàtica adolescent, és a dir, l'amor, sol ser molt semblant entre els qui es presenten".

Estil. L'heterogeneïtat és, de totes maneres, l'element més significatiu entre els poetes joves d'avui. Des dels sonets de Melcion Mateu a *Vida evident* (premi Octavio Paz 1999) o els alexandrins de Marí fins al vers lliure de Xumet, Martínez o Leon, hi ha les oscil·lacions de Vidal, ara amb un poema en decasíl·labs, després amb un sonet o un altre sense mètrica. Uns ho fan perquè sí, uns altres amb la intenció del rigor en l'autoaprenentatge. Toni Xumet manifesta que estaria bé de dominar la mètrica per poder-se'n alliberar després i arribar a l'art abstracte, car aquest, com el vers lliure, ha de tenir qualche

cosa al darrere perquè s'aguantin". Per Marí, l'aprenentatge formal és una manera de fer com els atletes, que "s'entrenen amb pesos i després se'ls treuen de sobre".

Amadeu Vidal, de vint-i-sis anys, en fa quatre que no guanya res, i només ha publicat, en tot aquest temps, *Forestlàndia* (1999) a la col·lecció "El Turó" de la Caixa de Balears "Sa Nostra",

després de ser, dos anys seguits, finalista del Miquel Àngel Riera. Creu que té dret a pujar un altre esglaó, és a dir, a publicar de manera assídua en una editorial, sense haver-se de presentar a cap convocatòria. "El millor que he escrit ho tinc inèdit, però com que no estic en cap capella, es veu que no puc guanyar el Carles Riba, per exemple". Vidal creu que hi ha gent a qui no agrada

Amadeu Vidal ha guanyat el Salvador Espriu i l'Amadeu Oller, a més de quedar finalista del Miquel Àngel Riera. Després de tot això, creu que ja té dret a publicar sense haver de guanyar cap premi més.

Totes les paraules

"La felicitat d'ara serà després dolor",
va dir-me entre el soroll de la tempesta.
Habitants d'unes terres de penombra,
ho sabíem, però
que grotesca la mort quan és la mort
aquella calma muda
que hi ha després de totes les paraules.

Txema Martínez
"Ulls d'ombra" (1997). Edicions 62

Odissea, llibre XXIII

Solament recordaràs la pols
i les pedres dels camins,
els tarongers en flor,
la mar lluenta d'estiu.
Retrobaràs les paraules
que ja no et serveixen,
les paraules que només tu recordes.
Retrobaràs, potser, l'estiu lluent,
la pols i les pedres, els camins,
els tarongers i la mar a l'alba,
però alguna cosa, imprecisa,
t'haurà fugit per sempre.

Iban Leon
"Pell de salobre" (1999). Edicions 62

Teràpia de xoc

Viatger en la carn, atura't.
Calla.
Escolta, ara, el teu cos.
En silenci.
Aquest cos tan ras
que, fa més segles que morts, sap
més
que tots els llibres escrits que saben
infinítament més
de tu
del que tu mateix mai podries
conèixer.

Josep Porcar
"La culpa" (1998). Editorial 3i4

Iban Leon, guanyador del Salvador Espriu amb 'Pell de salobre'. Creu que cal més promoció de la poesia des de la base, començant amb la poesia dels infants a primària.

que escriguis tant i observa que hi ha torns entre els grans guardons, per promoure poetes que van pel camí de la consagració, quan als premis, de tota mena, "només s'hi haurien de presentar els qui comencen". Xumet, així mateix, assegura que signaria on fos per no haver de presentar-se a cap més premi. I Porcar afirma que és difícil de presentar-se a una altra convocatòria quan en guanyes una de grossa i, sobretot, quan no figures en cap capelleta.

I això que, segons tots ells, en el camp de la poesia no hi ha tants d'interessos editorials, perquè "no en compra ningú, ni ningú s'hi arrisca, perquè no és negoci". Aquestes paraules de Manel Marí són compartides pel lleidatà de vint-i-sis anys, Txema Martínez: "si n'hi ha, va contra la literatura", encara que és Iban Leon qui proposa una solució. "S'ha de fer entendre que la poesia no és una cosa difícil, i s'ha de començar des de les escoles (ell és filòleg) atansant als infants llur pròpia poesia, no la del mestre". Creu que s'haurien d'emprendre més iniciatives, com la d'omplir de poemes el metro de Barcelona, o qualsevol altra que acostés la cultura popular als ciutadans: "Un conte o un poema

L'evissenc Manel Marí i Txema Martínez asseguren que "ningú no compra poesia, ni ningú s'arrisca, perquè no és negoci".

són més adients a la vida d'avui, perquè la gent, moltes vegades, no té temps de llegir una novel·la com cal".

L'ansia de publicar un primer llibre, sigui com sigui, és una cosa que no recomanen, perquè, segons Toni Xumet o Melcion Mateu, "després et pots avergonyir d'això que has fet a corre-cuita". Josep Porcar advoca els recitals, com la millor forma de fer arribar la teva poesia a moltes més persones que no amb la publicació d'un poemari. Marí, per la banda contrària, declara: "ja tenia ganes de perdre la virginitat, perquè vols un reconeixement més objectiu. Els recitals són genials per a engatar-te

llegint Mario Benedetti amb els amics".

Nivell. Els noms de Sebastià Alzamora o Amadeu Vidal es troben a la boca dels joves poetes quan s'han d'inclinar per l'un d'ells. Melcion Mateu és un altre, potser, dels qui tenen una mica d'avantatge, com així ho posava de manifest Pere Gimferrer a les pàgines d'aquesta revista. Pere Rosselló Bover, catedràtic de literatura a la Universitat de les Illes Balears, escrivia a la revista *Serra d'Or*: "la poesia elaborada pels nous poetes es caracteritza per una absoluta diversitat de tons, de llenguatge i de qualitat", i insistia, més endavant, en la "gran vitalitat" dels nous creadors illencs. En un altre context també destacava l'aportació de Xumet, "un escriptor amb un nivell molt alt".

Aquest dinamisme de la poesia balear actual es podria fer extensiu a la de tots els Països Catalans. Xumet, per exemple, creu que "la poesia catalana està com mai", encara que evita de comparar-se amb els seus pares literaris, Gabriel Ferrater, Salvador Espriu, Miquel Àngel Riera o Blai Bonet.

Josep Porcar, l'autor de *La culpa* també creu en el bon nivell de la poesia jove actual. De totes maneres, estima que s'hauria de deslliurar de moltes manies i mirar el que hi ha a fora (Espanya, França, Estats Units...) per defugir tota mena d'endogàmia. Iban Leon és del mateix parer, si bé recorda que eixir a fora no significa oblidar la tradició pròpia.

Es podria dir que els poetes menors de trenta anys d'avui seran la superació dels que omplen, avui, les pàgines dels llibres de literatura? La història, com sempre, i el públic, sobretot, en tenen la resposta. D'aquí a deu anys, vint, o potser no tants, la "literatura" haurà fet la seva tria. Però una cosa s'ha de destacar, per damunt de tot, i és que podrà escollir entre una bona colla de poetes de totes les tendències.

Andreu Gomila